

KOR ONCLIN

“Alles is in wording”

“ALLES IS IN WORDING”

Kor Onclin (1918 – 2003)
kunstschilder en levenskunstenaar,
in beeld en woord

Uitgave ter gelegenheid van zijn 100ste geboortjaar

Spel met verf, waarom zijn eigen handschrift dat van de andere schilders onderscheidt. Chez moi, doeken voortdurend anders. Ze volgen mij om 3, 4 of 5 uur, of het nu ochtend is of avond, er ontstaat iets wat er ook is.

Op 't atelier ben ik altijd bezig.

Kor Onclin, 2001

L'Univers du peintre, 1992 | acryl op golfkarton, 119 × 81 cm | privécollectie

INHOUD

INHOUD	7		
INLEIDING	8		
THEMA'S			
GELAAGDHEID	10	40	NATUUR EN STAD
VERWONDERING	16	46	HET TOTALE-ZIJN
DE MENS EN ZIJN GEDAANTEN	22	54	KOR EN MUZIEK
LICHT EN DONKER	28	60	EDUCATIEVE KUNSTPROJECTEN
DE FRANSE JAREN	36		
RECENSIES	66		
COLOFON	78		

TEKSTEN BIJ SCHILDERIJEN: KOR ONCLIN

INLEIDING

The painters framecorner, 1993 | acryl op doek, 70 × 70 cm

Op 4 december 1918 ziet Kor Onclin in Leeuwarden het levenslicht. Met deze Eeuwfeestuitgave herdenkt de Onclin-Chabrimon Stichting het 100ste geboortjaar van de kunstenaar. Het is zonneklaar dat zijn kunst en teksten nog volop actueel zijn. En universeel van karakter. De wereld verandert, 'Alles is in wording', maar het oeuvre van Kor Onclin is van een grote duurzaamheid. Het is tijdloos en sluit naadloos aan bij onze huidige maatschappelijke realiteit én vraagstukken. De diverse thema's in dit boek illustreren dit in beeld en woord. Oog in oog met zijn kunst blijkt ook onze blik in wording, er is een hernieuwd zien.

Opzet, dwars door de tijd

In 1998 verscheen al *Kleuren van Verwondering*, een monografie over Kor Onclin waarin gekozen is voor een min of meer chronologische volgorde bij het afbeelden van de kunstwerken. In dit Eeuwfeestboek is gekozen voor een andere opzet. De nadruk ligt nu op voor Kor Onclin essentiële thema's, thema's die hem als betrokken mens en wereldburger diep raken en die hij steeds opnieuw

verbeeldt op zijn schilderijen en in zijn teksten. Er is dan ook geen tijdsvolgorde; bij ieder thema zijn zowel oudere als latere werken afgebeeld. Belangrijke thema's zijn bijvoorbeeld 'Verwondering' en 'Licht en Donker'. Verwondering van Kor Onclin over het leven, in al haar facetten, klein en groot en dagelijks. Licht en Donker over de duistere en zonnige kanten van het bestaan en van de mens. Met altijd een diep gevoelde noodzaak om daar uiting aan te geven, in woord en beeld. Ook zijn schilderijen zijn uitspraken....

Kor Onclin was een vrije en open geest. Dat maakt zijn creaties zo origineel en volstrekt eigen. Onvervreemdbaar. Zoals kunstcriticus Maarten Beks zegt: "Geen schilder die het netvlies op 'fast-food' trakteert. Over authenticiteit gesproken!" (recensie pag. 67).

Kor Onclin zelf geeft ons een reden om te kiezen voor een thematische opzet: dat is zijn levenshouding, die van een NU-mens. Hij was niet zo bezig met 'de tijd' en een chronologische en een historische

kijk op de wereld. Wat hem in het nu raakt wil hij uitdrukken in kleur en vorm die voor hem het meest geëigend zijn, die zijn gevoelens 'de vrije hand' laten. En die vrije hand is vast en zijn schriftuur daarom altijd herkenbaar. Er zijn wel periodes waarin een bepaald thema de boventoon voert, maar tegelijkertijd is er ook altijd ruimte voor andere motieven. Als een waar onderzoeker is Kor Onclin steeds volop in beweging. Een mens van verrassingen. Van dynamiek.

De in dit boek beschreven thema's wijzen tezamen op een totaliteit. Op samenhang, organische verbanden. Zo zijn veelal in één en hetzelfde werk diverse thema's terug te vinden. En in één klein deel zien we een geheel, een totaliteit. Omgekeerd zien we in het oeuvre als geheel weer allerlei thema's terug, als samenhang van de delen. Zoem maar eens in op zo'n werk. Ieder deel toont tegelijk het geheel. Een fascinerende ontdekking.

Een uitgebreide biografie en een overzicht van tentoonstellingen zijn te vinden op www.koronclin.com.

G

GELAAGDHEID

Alles is in wording, 1987 | olieverf op doek, 89 × 116 cm

- ALLES IS IN WORDING -

Er was, er is, en er komt ...
we voelen de komst
zien de kleuren
en de verschijningen,
ontdekken het einde
en ook de horizon.

Anders dan bij een tekst of muziekstuk is er bij beeldende kunst, zoals een schilderij, geen 'verloop in de tijd'. We kijken naar een schilderij en kunnen alles in één keer zien. Of toch niet? Valt alles in één enkele blik te ontdekken, is de betekenis van een schilderij meteen duidelijk? Of is het hier ook een kwestie van 'lezen', van het ontdekken van andere inhoudelijke lagen? Is er meer te zien dan bij de eerste oogopslag?

Bij de kunst van Kor Onclin is dat in mijn ervaring als zijn jarenlange galeriehouder zeker het geval. Veel ervan raakt meteen, er is iets dat treft. Maar bij het vaker en langer zien komt er steeds meer aan het licht. En dan gaat het niet alleen om details.

Kor Onclin trekt met zijn schilderijen naar werelden en werkelijkheden die zich niet meteen openbaren. Hij nodigt uit tot een ontdekkingstocht. Er is meer dan je op het eerste gezicht denkt. In één schilderij zijn verschillende betekenislagen samengebald. Kor Onclin heeft zoveel te vertellen. Die andere gelaagdheid, de materiële,

zijn 'opgebouwde' schildertrant, is goed te zien in de menselijke gedaanten en veel van zijn oudere werken. Ze zijn als oeroude landschappen, met hun geologische lagen, van gestolde lava, en gevormd door klimaatinvloeden. Zo zijn de door Kor Onclin geschilderde 'Portretten' doorleefd, gelaagd door wat de afgebeelde mens heeft meegemaakt, zijn wel en wee, genietingen maar ook beproevingen.

Een recensent noemde deze werken "...Gezichten... uit verf geboetseerd". Dit is goed te zien op het afgebeelde detail. Meer hierover bij het thema De Mens en zijn Gedaanten.

In zijn laatste tien jaar is Kor Onclin ogenschijnlijk 'vlakker' gaan schilderen. Maar ook deze werken vertonen wel degelijk diepte en een extra dimensie; het kleurenpalet wordt dan nóg stralender. Met kwast en penseel ligt alles er minder dik op, maar er blijft sprake van gelaagdheid, zij het veel transparanter. De verfbehandeling mag hier dan anders zijn dan bij de 'geboetseerde' werken, de hand van de meester is even zichtbaar.

Trefzeker en herkenbaar.

De gelaagdheid in het oeuvre van Kor Onclin is rijkelijk geïllustreerd op deze pagina's. Hoe de materiële en inhoudelijke gelaagdheid hand in hand gaan toont ons vooral het wonderlijke werk Snake-riding. Wat gebeurt hier allemaal bij deze zo pasteus opgebouwde voorstelling? Waarheen voert ons deze 'slang'? Door en naar welke al of niet gedroomde werelden? Dat mogen we zelf ontdekken. Misschien blijkt de wereld van Kor Onclin ook de onze.

Médecin sans frontières
- detail, olieverf op doek

Snake-riding, 1987 | olieverf op doek, 100 × 73 cm

- SNAKE-RIDING -

Als de zon achter de aarde viel moest ik naar bed terwijl ik eigenlijk nooit slaap had. 'k droomde me dan een vliegend paard waarmee ik prachtige avonturen beleefde, ook leefde ik bij de gorilla's. Soms deed m'n jongere zusje mee, zij droomde voor mij een slang waarop we samen de bossen in gingen en slangenfeesten beleefden. Zij waren vriendelijk brachten ons terug naar huis en niemand thuis wist er van.

'k heb meer van deze dromen op 'het doek' geschilderd, nu is het echt geworden 'k geloof in sprookjes.

Cascade bleue, 1992 | acryl op schilderspapier, 30 × 20 cm

Transparence, 1996 | acryl op schilderspapier, 32 × 23,5 cm

Blokvorming, 1970 | olieverf op doek, 120 × 70 cm

- MIJN BLOKKENDOOS -

In het geheugen
van mijn ouwe blokkendoos,
lag ik als ik gelegd was
altijd met mijn hoofd omhoog
en mijn onderste blok was de ingang
van mijn zijn.

't Was precies 'n huis zoals ik dacht
dat 't mijn nest kon zijn.

De doos gaf ik later
aan een jonger broertje
van een lieve vriendin

of het geheugen mee ging
heb ik nooit geweten.

Als iemands tijd is gekomen
is er geen tijd meer,
wel oneindigheid

en de gehechtheid aan dat wat er was.
Mijn blokkendoos heb ik die gedaante
gegeven die ik toen bezat.

Net of de zintuigelijke waarneming
van 'toen'
in hevigheid is toegenomen.

L'Univers du Poète I - detail olieverf op doek

VERWONDERING

Tovertuin, 1993 | acryl op
golfkarton, 118 × 79 cm

Albert Einstein, wetenschapper en visionair zei: Logica brengt je van A naar B. Verwondering brengt je overal. Einstein was een leven lang verwonderd. Over wat hij ontdekte, en over hóe hij het ontdekte. Voor hem was veel, zo niet alles een wonder. Een diepe ervaring. Jonge kinderen zijn nog vol verwondering. Voor hen is alles nieuw, nog onbekend. Alles valt nog te ontdekken, te leren kennen. Nieuwsgierig als ze aanvankelijk zijn zitten ze vol vragen, willen ze weten. Gretig naar antwoorden over het wat, het hóe en waarom van alles. Bij het volwassen worden dreigt het je-kunnen-verwonderen te verdwijnen of op de achtergrond te raken. Een levensgevaarlijke tendens, zou Einstein vinden.

'... wie niet langer in verwondering en verbijstering kan staan, is zo goed als dood.' Ook voor Kor Onclin is verwondering een leidmotief in zijn lange en veelbewogen leven. "Ik verwonder mij, iedere dag", staat gegraveerd op zijn grafsteen. Wijs geworden, met de levens-ervaring van een ware volwassene, blijft hij zich met de ontvankelijkheid van het speelse, ontdekkende kind dagelijks

verwonderen over wat op zijn weg komt. Het heeft hem gebracht tot een dieper doorgronden van het leven, tot wijsheid en scherper inzicht in mensen en onze bestemming, opdracht. In al zijn facetten was hij een ware Levenskunstenaar. Voor de grote drie Griekse filosofen (Socrates, Plato en Aristoteles) begint alle wijsheid met verwondering. Ook voor Kor Onclin: *Eigenlijk gaat het erom elke dag tot een Verwonderingsdag te maken.*

Met zijn kunstwerken maakt Kor Onclin ons deelgenoot van zijn verwondering en laat hij ons de dingen in een nieuw licht zien. Dat is kenmerkend voor ware kunstenaars. Kunstenaars zien de dingen vaak anders, in een andere dimensie dan het nuttige, het functionele. Zo zijn de Totems (afvoerbuizen) van Kor Onclin ontstaan en de beschilderde wieldoppen van auto's (pag. 60-65, Educatieve Kunstprojecten). Als kunstenaar brengt hij zijn verwondering op ons over, maakt hij ons deelachtig. Kijken naar zijn kunst is deels herkenning, maar beweegt ons ook naar iets

nieuws. Hij appelleert aan onze 'voorkennis' en verrast en raakt ons met een nieuw kijken. Doet ons intenser beleven of herbeleven van iets waarop we het antwoord al meenden te kennen.

Voor filosoof Piet Winkelaar is bij verwondering sprake van zowel "...het onderzoekende als genietende element..." Voor hem bestaan er verschillende vormen van verwondering.